

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра державного управління
документознавства та інформаційної діяльності

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

збірник наукових праць
Випуск 1-2, 2015 р.

Рівне – 2015

Зміст випуску

Безтелесна Л.І., Василів В.Б.	
Оцінка впливу університету на економічний розвиток регіону.....	5
Валіулліна З.В.	
Макроекономічні процеси дезінтеграції в національних економіках світу.....	10
Гладченко А. Ю.	
Потенціал імплементації європейського досвіду державного управління стабілізацією економіки.....	15
Жиглей І.В., Кисель А.В.	
Соціальна відповідальність людини, підприємства, держави, суспільства: взаємозв'язок із системою бухгалтерського обліку.....	22
Залужна А.Є.	
Моральні смисли особистісного становлення у модусах «справжність-несправжність» людського існування.....	34
Книшек О.О.	
Міжнародний досвід митного контролю зовнішньоекономічної діяльності із застосуванням методів аналізу і аудиту.....	40
Малиновська О.А.	
Зарубіжний досвід політики повернення мігрантів та їхньої реінтеграції та уроки для України.....	52
Нікітенко Д.В.	
Інституціональні основи державного регулювання інвестиційної діяльності.....	62
Нікітенко С.В.	
Організація ефективного державного управління розвитком фізичної культури та спорту в Україні.....	67
Покуль О.В.	
Раціоналізація водокористування підприємствами України за умови ефективної державної підтримки.....	73
Сазонець І.Л., Березюк Г.О.	
Систематизація факторів впливу на активізацію соціального інвестування на підприємстві	78
Сардак С. Е.	
Концепт і пріоритети спрямування соціально-економічної політики в Україні.....	84
Сіпайло Л.Г.	
Система державної підтримки інноваційної діяльності підприємств України.....	91
Цецик Я.П.	
Розвиток освіти й органи місцевого самоврядування Волині на початку ХХ ст.	99
Вимоги до оформлення статей.....	105

Issue's Contents

Beztelesna L.I., Vasyliv V.B. Evaluation of the university's influence on economic development of region.....	5
Valiullina Z.V. Macroeconomic processes of dezintegration in world's national economics	10
Hladchenko A. Y. Potential implementation of the European experience of state governance economic stabilization.....	15
Zhyhlei I.V., Kysel A.V., Social responsibility of human beings, enterprises, state, society: Intervention with accounting accounting system	22
Zaluzhna A. Ye. Moral indicators of personalization in modus "reliability-unconscience" of human existence.....	34
Knyshek O.O. The international experience of customs control of foreign trade activities with using methods of analysis and audit.....	40
Malynovska O.A. International experience of policy of return and reintegration of migrants and lessons for Ukraine.....	52
Nikytenko D.V. Institutional bases of investment activity state regulation.....	62
Nikitenko S.V. The organization of effective public administration development of physical culture and sports in Ukraine.....	67
Pokul O.V. Rationalization of water use by enterprises in Ukraine with condition of effective state support.....	73
Sazonets I.L., Bereziuk H.O. Systematics factors of influence on revitalization social investment in the enterprise... ..	78
Sardak S.E. Concept and priority of socio-economic policy in Ukraine	84
Sipailo L.H. System of public support innovative activities of enterprises of Ukraine	91
Tsetsyk Y.P. The development of education and the local authorities of Volyn in the early twentieth century	99
Requierements for Authors	105

регіональної економіки за інноваційною моделлю можлива тільки при його інтеграції з бізнесом і державою.

Список використаних джерел

1. Pellenbarg P.H. How to calculate the impact of university on the regional economy. A case study of the University of Groningen, The Netherlands, University of Groningen. Regional Quantitative Analysis Research Group: University of Barcelona, 2005.
2. Ryan J., Malgieri P. Economic impact studies in community colleges: the short cut method // National Council for Resource Development. Resource Paper, 1992.
3. Рейтинг університетів світу U-Multirank [Електронний ресурс]. <http://www.umultirank.org/>
4. Глобальний моніторинг підприємництва (GEM) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gemconsortium.org/>
5. The impact of universities on the UK economy (2014) / Ursula Kelly, Emeritus Iain McNicoll, James White; Universities UK.
6. Caffrey J., Isaacs H.H. Estimating the impact of a College or University on the Local Economy. Washington, DC: American Council on Education, 1971.
7. Звіт III Національного форуму «Бізнес і університети» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://csr-ukraine.org/>.
8. Соціальний звіт НУВГП за 2014-15 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/>.
9. Статистичний щорічник Рівненської області за 2014 рік / Головне управління

статистики у Рівненській області. – Рівне, 2015. – 482 с.

References

1. Pellenbarg P.H. How to calculate the impact of university on regional economics. Case Study of the University of Groningen, The Netherlands, University of Groningen. Regional Quantitative Analysis Research Group: University of Barcelona, 2005.
2. Ryan J., Malgier P. Economic Impact Studies in Community Colleges: The Short Cut Method // National Council for Resource Development. Resource Paper, 1992.
3. U-Multirank University Ratings [Electronic Resource]. <Http://www.umultirank.org/>
4. Global Business Monitoring (GEM) [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.gemconsortium.org/>
5. The impact of universities on the UK economy (2014) / Ursula Kelly, Emmy Iain McNicoll, James White; Universities UK.
6. Caffrey J., Isaacs H.H. Estimating the impact of a college or university on the local economy. Washington, DC: American Council on Education, 1971.
7. Report of the 3rd National Forum "Business and Universities" – [Electronic resource]. – Mode of access: <http://csr-ukraine.org/>.
8. Social report of NUVGP for 2014-15. - [Electronic resource] .- Mode of access: <http://nuwm.edu.ua/>.
9. Statistical Yearbook of Rivne Region for 2014 / Main Department of Statistics in Rivne Oblast. – Rivne, 2015. – 482 p.

УДК 339.9

Валиулліна З.В.,

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Національний університет водного господарства та природокористування

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ ДЕЗІНТЕГРАЦІЇ В НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІКАХ СВІТУ

Valiullina Z.V.,

Candidate of Economics, Associate Professor of the Department of International Economics

National University of Water and Environmental Engineering

MACROECONOMIC PROCESSES OF DEINTEGRATION IN WORLD'S NATIONAL ECONOMICS

В статті розглянуто сутність макроекономічних процесів дезінтеграції в національних економіках світу. Доведено, що дезінтеграційні процеси мають місце у тому випадку, коли економічні реалії не відповідають існуючому рівню глобалізації. Набуло розвитку питання становлення альтернативи глобалізації в світовій економіці.

В статье рассмотрены сущность макроэкономических процессов дезинтеграции в национальных экономиках мира. Доказано, что дезинтеграционные процессы имеют место в том случае, когда экономические реалии не соответствуют существующему уровню глобализации. Получило развитие вопросы становления альтернативы глобализации в мировой экономике.

In the article researched the essence of macroeconomic processes disintegration of national economies in the world. It is proved that the disintegration processes take place in the case when economic realities do not meet the current level of globalization. It is entered the issue of formation of an alternative globalization in the world economy.

Ключові слова: інтеграція, дезінтеграція, глобалізація, альтерглобалізація, світова економіка.

Ключевые слова: интеграция, дезинтеграция, глобализация, альтерглобализация, мировая экономика.

Keywords: integration, disintegration, globalization, alterglobalization, world economy.

Постановка проблеми

З огляду на макроекономічні процеси, що відбуваються у світі на початку XXI ст. привертає до себе увагу дезінтеграція в національних економіках світу. Однією з актуальних і малодосліджених у сучасній вітчизняній економічній літературі є проблема визначення основних засад становлення альтернативи глобалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Серед відомих вчених, що досліджували теоретичні аспекти процесів інтеграції та дезінтеграції економіки, необхідно відмітити: З. Баумана, О. Білоруса, М. Ватерс, Р. Кохена, Д. Лук'яненко, М. Маклюена, М. Портера, Є. Савельєва, О. Сазонець, С. Соколенко, А. Уткіна, А. Філіпенко, С. Якубовського [4]. Питання альтернативних шляхів розвитку економіки розглядали Д. Белл, А. Бузгалін, І. Валлерстайн, М. Делягин, Р. Зварич [8], Р. Кеохан, Р. Робертсон, С. Тальбот, С. Гантігтон, Л. Філіпс, Д. Хельд [9], Т. Хопкінс, Д. Шольте [10].

Метою статті є розгляд макроекономічних процесів дезінтеграції та визначення

становлення альтернативної моделі розвитку світової економіки.

У розвитку світової економіки останніх десятиліть домінують процеси міжнародної економічної інтеграції. Дослідники визначають, що у сучасному світі інтеграція і дезінтеграція розвиваються асинхронно, як два різноспрямовані процеси. При цьому дезінтеграційні явища і процеси можуть мати не тільки локальний характер (провінція Квебек у Канаді, Корсика у Франції), але й глобальний (розпад Радянського Союзу, Ради економічної взаємодопомоги). Інтеграція та дезінтеграція являють собою об'єктивні взаємопов'язані процеси. Більш того, дезінтеграція формує передумови інтеграції на нових кількісних та якісних засадах [1].

Виклад основного матеріалу

Інтеграційні процеси на макrorівні розвиваються на основі створення економічних об'єднань країн. Інтеграційні імпульси виходять, насамперед, із інтеграційних регіональних угруповань загальноконтинентального значення. У Європі яскравим проявом

інтеграційного процесу є Європейський союз, у колі якого формуються інтеграційні інтереси не тільки західноєвропейських, а й східноєвропейських країн. На американському континенті слід відзначити Північноамериканську угоду про вільну торгівлю.

Щодо до Азії то інтеграційна політика концентрується в більшій мірі навколо створення інтеграційного угруповання як за кількістю країн-учасниць, та і за сукупним потенціалом. Велику кількість учасниць інтеграційних угруповань сконцентрована на взаємовідносинах країн Латинської Америки і Африки.

Узагальнюючи підходи до розуміння економічної сутності процесу дезінтеграції, слід відмітити, що вчені розуміють дане поняття без суттєвих відмінностей. Відтак, економічна енциклопедія подає наступне визначення «Дезінтеграція – розпад цілісної структури, поділ її на частини, складові елементи, послаблення, порушення та розрив зв'язків і відносин в цілісній системі» [2, с. 58], своєю чергою, в праці [3] В.Я. Федоренко під дезінтеграцією розуміє поновлення цілісності в рамках національної економіки з руйнуванням постійних міжнародних і міждержавних зв'язків [3, с. 48].

Як будь-який макроекономічний процес дезінтеграція, має ряд наслідкових причин і визначальних факторів, що її формують. Розглянемо основні причини розвитку дезінтеграційних процесів у світі [4, с. 5]:

1. Швидке зростання тягаря в економічній, військовій або політичній царинах для всієї спільноти, або якоїсь її складової.

2. Значне піднесення соціальної мобілізації та політичної активності, більш швидке, ніж процес громадянської асиміляції і набуття загальної політичної культури спільноти.

3. Різке посилення регіональної, економічної, культурної, соціальної, лінгвістичної або етнічної диференціації, більш швидке і сильне, ніж будь-який процес, що компенсує інтеграційний.

4. Серйозний занепад політичних і адміністративних можливостей уряду.

5. Закритий характер політичної еліти.

6. Нездатність уряду і еліти вчасно проводити потрібні реформи.

Звідси слідує, що дезінтеграційні процеси мають декілька причин розвитку і ми з ними повністю погоджуємося, проте хотіли б виділити економічні конфлікти інтересів національних економік країн в яких вони відбуваються, які в більшості випадків носять прихований характер.

В даному дослідженні розглянемо дезінтеграційні процеси на північноамериканському континенті. Самим розвинутим регіональним інтеграційним угрупованням на американському континенті є Північноамериканська зона вільної торгівлі ("North American Free Trade Area" – НАФТА), створена в січні 1994 року США між Канадою і Мексикою. Варто відзначити, що НАФТА на сьогоднішній день є найбільшою в світі регіональною зоною вільної торгівлі.

Економічна криза 2008 і 2009 рр. саме почалася зі США, а потім переросла у світову економічну кризу. Банкрутство деяких страхових компаній та транснаціональних банків похитнуло американську економіку. Зокрема, виявилася неефективною політика щодо надання у необмеженій кількості незабезпечених кредитів, спекуляції із цінними паперами призвели до утворення фінансових «мільних бульбашок», яка зазнала краху в 2008 році. Відзначимо, що уряд Барака Обами ставив за мету здійснювати більш урівноважену економічну політику, зокрема, намагався скоротити дефіцит бюджету за рахунок великих витрат на обслуговування військових контингентів за кордоном. Барак Обама і його уряд намагалися підвищити соціальне спрямування економічної стратегії США.

З кінця минулого століття в США відбувається рішуча реструктуризація економіки. Енергійно форсується розвиток інформаційних технологій і програмних продуктів. Відбувається перехід від індустріалізації до інформації. Хоча в цей час паралельно до американської економіки вживаються терміни «деіндустріалізація» й «делокалізація». З одного боку, зростає попит на людей розумової праці високої кваліфікації; з іншого боку, постає проблема масової перекваліфікації робітників переробної промисловості. Так, ще в 50-х роках минулого

століття в обробній промисловості працював кожний третій працюючий американець, то сьогодні – лише кожний дев'ятий.

В 2011 р. промисловість США мала 22,1% частки ВВП, тоді як послуги – 76,7%. Серед американських економістів і політиків виникає побоювання, що індустрія поступово буде відходити з території США («делокалізація») в країни, що більш динамічно розвиваються (в НІК, БРІК), а американці будуть інформаційно обслуговувати чужу економіку [5, с. 19].

Прогнозується, що і найближчим десятиліттям США будуть втрачати свої позиції у світовому валовому продукті. Але суттєва перевага в технологіях, інформатиці, продуктивності праці ще надовго забезпечить США фактичне лідерство в міжнародних економічних відносинах.

Щодо сучасної політики, то Д. Трамп багаторазово сприяв протекціонізму. Він дорікав неодноразово північноамериканському договору про зону вільної торгівлі, бо через нього в США зменшилася кількість робочих місць. Тихоокеанський договір про вільну торгівлю ТПП є, на думку Трампа, «жахливим договором» для країни. Він повідомив, що обидва договори будуть анульовані. Загалом очікується, що переговори стосовно вільної торгівлі між США та ЄС, які зайшли в глухий кут, будуть налагоджені [6].

Замість того, щоб руйнувати торгові бар'єри, Д.Трамп сподівається знову їх відбудувати. Тут найбільш агресивно він звертається до Китаю і хоче впровадити захисні митні тарифи для китайських товарів [6].

Про масштаби економічного взаємозв'язку США, Канади та Мексики на основі взаємної торгівлі і руху капіталу можна судити за наступними даними. В США реалізовується близько 75-80% канадського експорту (20% ВВП Канади). Частка США в іноземних прямих інвестиціях в Канаді – понад 75% і Канади в США – 9%. В США прямує близько 70% мексиканського експорту, а звідти поступає 65% мексиканського імпорту. Частка США в загальному притоці прямих іноземних інвестицій до Мексики перевищує 60%. ВВП США в 14,5 раз перевершує ВВП Канади і в 19 разів – Мексики [7].

НАФТА володіє потужним (особливо завдяки США) економічним потенціалом, наприклад, щорічний обсяг виробництва товарів і послуг США, Канади та Мексики дорівнює 5 трильйонів доларів, а їх частка в світовій торгівлі складає близько 20%. Угода про створення Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА), що включає США, Канаду і Мексику, набрала чинності 1 січня 1994 року, закріпивши підписану в 1988 році Угоду про зону вільної торгівлі між США і Канадою. Потужність економічної діяльності країн НАФТА характеризується розміром ВВП її країн – учасниць, що складає у 2013 році для США – 16720 млрд дол., Канади – 1825 млрд дол., Мексики – 1327 млрд дол. При цьому загальний ВВП країн НАФТА у 2013 році – 19,8 трлн дол. ВВП на душу населення країн – учасниць НАФТА у 2013 році становить для США – 52.8 тис. дол., Канади – 52.7 тис. дол., Мексики – 11.4 тис. дол. [7].

Індекс конкурентоздатності країн НАФТА, визначений Світовим економічним форумом, на 2013 – 2014 рр. становлять 5,48 для США, 5,20 для Канади і 4,34 для Мексики. Індеси для 2014 – 2015 рр. становлять 5,54, 5,24, 4,27 відповідно. Загальний індекс конкурентоспроможності залишається незмінним – 5,0.

Проблемою економічних відносин у НАФТА є різний рівень розвитку країн, що входять до регіонального інтеграційного угруповання, як за економічними так і за науково-технологічними показниками. Якщо Канаді за останні десятиліття вдалося наздогнати США за макроекономічними показниками, то Мексика помітно відстає від країн, що входять до НАФТА. Як наслідок отримано специфічні економічні відносини, при яких зв'язуючим ланцюгом є США.

Отже, криза сприяє переосмисленню сучасної моделі розвитку глобалізації і стимулює можливість розробки нових стратегічних рішень щодо виходу з кризи, та нової моделі економічного і світового розвитку. Криза показала очевидність необхідності зміни світового порядку, виявила недоліки актуальної економічної системи, та актуальність розробки альтернатив світового розвитку. Альтерглобалізм виник насамперед як спроба

усвідомити й осмислити процес глобалізації не з позиції бізнес-еліти, світових транснаціональних інститутів, а з точки зору простих людей, далеких від прийняття глобальних політичних та економічних рішень. Опоненти часто називають рух «антиглобалістським», прагнучи звести його суть до глобофобії, страху перед глобалізацією. Сучасний рух альтерглобалістів має на меті збереження процесу глобалізації, проте перенаправленого таким чином, щоб мінімізувати загострення вже існуючих глобальних проблем сьогодення [8, с. 434].

Висновки. За результатами проведеного дослідження, можемо зробити висновок, що інтеграційні та дезінтеграційні процеси являють собою об'єктивну взаємопов'язану систему. Відзначимо, що дезінтеграційні процеси формують передумови інтеграції на нових кількісних та якісних засадах і навпаки. У окремих випадках можуть складатися умови для реінтеграції.

Макроекономічні процеси інтеграції та дезінтеграції в національних економіках світу несуть в собі як позитивні так і негативні наслідки, саме останні активізували у сучасній економіці рух альтерглобалістів. Даний рух спрямований на вирішення проблем, що пов'язані з дезінтеграційними процесами, зокрема, вирішення проблеми з соціальною нерівністю, робочими місцями, зниженням конкурентоспроможності підприємств та сільського господарства, забрудненням навколишнього середовища, тероризмом, витісненням локальних культур, екологічної деградації, кризи демократії, приватизації монополістичними структурами природних ресурсів, соціальної та культурної несправедливості. Процес альтерглобалізації спрямований також і на ТНК, оскільки в руках останніх сьогодні влада, капітал і багатство.

Список використаних джерел

1. Інтернаціоналізація економіки: сутність та форми, чинники та фактори [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19288>.
2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.І. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.

3. Федоренко В. Я. сутність і класифікація типів і причин дезінтеграції // Інтеграційні процеси в країнах СНД. Межвуз. Сб.-Спб, 1996. – С. 48-51.

4. Якубовський С. О. Процеси економічної дезінтеграції та їх моделювання // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. Харків. Серія: економічні науки. 2012. – Т. 15, № 2 (15). – С. 3-8.

5. Страны и регионы мира: экономико-политический справочник / [Булатов А. С. и др.] ; под ред. А. С. Булатова ; Московский гос. ин-т междунар. отношений (ун-т) М-ва иностранных дел Российской Федерации. – 3-е изд. – Москва : Проспект, 2009. – 698 с.

6. Економічна політика Дональда Трампа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iac.org.ua/ekonomichna-politika-donald-trampa>.

7. Ложечко М. С. НАФТА в интеграционных процессах: проблемы и перспективы / М. С. Ложечко // Внешняя торговля. – 2000. – № 5-6. – С. 23-26.

8. Зварич Р. Є. Теоретико-методологічні основи процесів альтерглобалізації / Р. Є. Зварич // Журнал європейської економіки. – 2015. – Т. 14. – № 4. – С. 422-437.

9. Held D. Introduction: Globalization at Risk / D. Held, A. McGrew // Globalization Theory: Approaches and Controversies. – Cambridge: Polity. – 2007. – P. 1-14.

10. Scholte, J. Beyond the Buzzword: Towards a Critical Theory of Globalization. Globalization: Theory and Practice. – London: Continuum. – 1996. – P. 44-45.

References

1. The internationalization of the economy: the nature and form factors and factors available at: <http://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19288> (Accessed 28 January 2017).

2. Mochernyj, S.V. (2000), *Ekonomichna entsyklopediia* [The economic encyclopedia], Vydavnychj tsentr «Akademiiia», Kyiv, Ukraine.

3. Fedorenko, V.Ya. (1996) "The essence and classification types and causes of disintegration", *Intehratsijni protsesy v krainakh SND*, vol.6, pp. 48-51.

4. Yakubovskiy, S.O (2012) "The process of economic disintegration and their modeling", *Visnyk Mizhnarodnoho Slovianskoho universytetu*.

Kharkiv. Serii: ekonomichni nauky, vol. 15, no.2 (15), pp. 3–8.

5. Bulatov, A. S. (2009) *Strany i regiony mira: jekonomiko-politicheskij spravocnik*, [Countries and regions of the world: economic and political reference], Prospekt, Moscow, Russia.

6. The economic policy of Donald Trump available at: <http://iac.org.ua/ekonomichna-politika-donalda-trampa> (Accessed 30 January 2017)

7. Lozhechko, M.S. (2000) "NAFTA in the integration processes: problems and prospects", *Vneshnjaja trgovlja*, vol.5-6, pp.23–26.

8. Zvarych, R.Ye. (2015) "Theoretical and methodological foundations of alterglobalization", *European Economic Journal*, vol. 14, no. 4, pp. 422–437.

9. Held, D. (2007) "Introduction: Globalization at Risk / D. Held, A. McGrew // *Globalization Theory, Approaches and Controversies*, pp. 1–14.

10. Scholte, J. (1996) "Beyond the Buzzword: Towards a Critical Theory of Globalization", *Globalization: Theory and Practice*, pp. 44–45.

УДК 352/354: 330.8

Гладченко А. Ю.,

докторант

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

ПОТЕНЦІАЛ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СТАБІЛІЗАЦІЄЮ ЕКОНОМІКИ

Hladchenko A. Y.,

Postdoctoral Fellow

Tavria National University

POTENTIAL IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN EXPERIENCE OF STATE GOVERNANCE ECONOMIC STABILIZATION

В статті виявлено слабкі місця новітньої системи державних заходів в рамках реалізації інтеграційних процесів та запропоновано перспективні напрями їх інтенсифікації.

In the article revealed the weaknesses of the new system of government activities in the framework of the integration process and suggest promising directions for their intensification.

Ключові слова: Інтенсифікація, співпраця, міжнародні регіональні, банки розвитку, державне, управління, стабілізація, рівновага, економіка.

Keywords: Intensification of cooperation, international and regional development banks, government, management, stabilization, balance and economy.

Постановка проблеми

Посилення економічної взаємозалежності країн внаслідок міжнародного регіонального інтегрування і глобалізації зовнішньоекономічних зв'язків надає потужний імпульс розвитку державних економічних систем

на наднаціональному, регіональному та світовому рівнях. У той же час очевидним стає і наростання дисбалансів у розвитку світової економіки та її регіональних сегментів, посилення нестабільності і нестійкості світової економічна кон'юнктури, постійна зміна